Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunto sivistys- ja tiedejaostolle

VNS 2/2022 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026.

KULTA ry peräänkuuluttaa kulttuurialan jälleenrakennusta

Kulttuuriala on työvoimavaltainen, keskisuuri toimiala. Luovien alojen kasvu on valtion toimista riippumatta todennäköistä, mutta siihen julkinen valta vahvasti vaikuttaa, kuinka paljon kasvu työllistää meillä Suomessa ja kuinka monen suomalaisen saatavilla ja saavutettavissa kulttuuri on. Luoviin aloihin panostaminen leikkausten sijaan tukisi julkisen talouden suunnitelman tavoitetta lisätä työllisyyttä ja vähentää työttömyyttä.

Kulttuuriin panostaminen tukisi myös julkisen talouden suunnitelman hiilineutraaliustavoitetta. Taide, taiteellinen toiminta ja kulttuuriperintökohteet tukevat ympäristön säilymistä kanavoimalla ihmisten kulutusta ja toimintaa kohti kestävämpiä tapoja nauttia elämästä. Suomessa toteutetun ympäristövaikutusten arvioinnin mukaan palveluilla ovat yleensä tavaroita pienempi hiilijalanjälki ja varsinkin kulttuuripalvelut ovat hiilitehokkaita. Taide ja kulttuuri tarjoavat kestävämpiä kulutusmahdollisuuksia myös kulutuksen motiivien näkökulmasta.

Tutkimusten mukaan kulutus lisääntyy jatkuvasti käytettävissä olevien tulojen lisääntymiseen mukaan. Tulojen kasvu ja aineellinen kulutus eivät kuitenkaan paranna elämänlaatua sen jälkeen, kun peruselintaso on saavutettu. Materiaalisen kuluttamisen sijaan suurinta onnellisuutta ihmisille on todettu tutkimuksissa syntyvän mahdollisuudesta uppoutua henkisesti tai fyysisesti haastavaan tekemiseen, jossa voi saavuttaa jotain itselleen merkityksellistä. Taide ja kulttuuri tarjoavat paljon toiminnan alueita, jossa ”flow”-tiloja voi saavuttaa. Elinvoimaiset kulttuuriperintökohteet ovat tutkimusten mukaan lähialueidensa luonnolle voimavara. Paikallisten ihmisten ja matkailijoiden kiinnostus kulttuuriperintöä kohtaan vahvistaa halua kulttuurisesti arvokkaan luonnon ja maiseman säilyttämiseen sekä liikakulutukselta varjelemiseen.

Rahapelituotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen uuden parlamentaarisesti linjatun rahoitusmallin mukaisesti myös se osuus kulttuuribudjetista, jota valtio on rahoittanut rahapelitoiminnan tuotoista, siirretään hallitusohjelmassa linjatusta kehyssäännöstä poiketen kehykseen kuuluvaksi menoksi vuodesta 2023 lukien. Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry tukee uutta rahoitusmallia.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuoden 2023 rahoitustaso (990 milj. euroa) vastaa parlamentaarisen linjauksen mukaista vuoden 2024 rahoitustasoa. Tämä tarkoittaa laskevaa tasoa. Kulttuuribudjetin loppusumman ja Veikkauksen tuottojen välillä ei ole koskaan ollut suoraa kytköstä, vaan kulttuuribudjetin koko on aina ollut riippuvainen päättäjien kulttuuritahdosta. Muistutamme, että hallitusohjelmaan kirjattu tavoite kulttuuribudjetin nostamisesta prosenttiin valtion budjetista karkaa nyt kauemmas. Kulttuuri on yksi koronasta eniten kärsineistä toimialoista ja tarvitsee jälleenrakennusta, ei leikkauksia.

Helsingissä 10.5.2022

Rosa Meriläinen

pääsihteeri